

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

Pentru o politică publică favorabilă dezvoltării economiei sociale in Romania

Document de politică publică 2

Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile

În cadrul proiectului *Prometeus* - Promovarea economiei sociale în România prin cercetare, educație și formare profesională la standarde europene

Variantă preliminară supusă dezbaterii publice în Conferința Națională a Economiei Sociale București, 9 septembrie 2011 și în dezbaterile regionale - ateliere ale economiei sociale din Caravana ONGFest Târgul Economiei Sociale

9 septembrie 2011

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

Cuprins

I. Introducere	2
II. Cadru general	3
III. Economia socială în România 2011 - evaluare generală	3
IV. Cadrul de politici publice pentru existența și funcționarea organizațiilor economiei sociale în România - Agenda economiei sociale 2014-2020	6
V. Proiectele de lege care vizează economia socială și antreprenoriatul social în Romania - poziția FDSC	7
VI. Alte măsuri de politică publică în favoarea dezvoltării economiei sociale	8
Anexa 1 Legea cadru privind economia socială – proiect elaborat de BBI și Ministerul Muncii Amendamente propuse de FDSC	12

I. Introducere

Acest document este elaborat de FDSC în cadrul proiectului **PROMETEUS - Promovarea economiei sociale în Romania prin cercetare, educație și formare profesională la standarde europene**, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

El pornește de la primul document de politică publică lansat de FDSC în martie 2011 și dezbătut în *Atelierul de Economie Socială*, organizat de FDSC în cadrul Conferinței dedicate *Cartei Albe a sectorului ONG*. În cadrul acestui atelier, cele 34 de organizații participante au fost de părere că este necesară o recunoaștere legală a economiei sociale și de măsuri concrete de sprijin a acesteia, măsuri fiscale, de integrare a organizațiilor economiei sociale în programele sociale și de ocupare ale sistemului de bunăstare din Romania.

Prezentul document are în vedere rezultatele preliminare ale studiilor realizate asupra dimensiunilor unor segmente importante ale economiei sociale din România în cadrul proiectului Prometeus, și anume: **Atlasul Economiei Sociale din România 2011 și rapoartele** privind:

- Entitățile de economie socială din domeniul agriculturii și proprietății colective forestiere în România
- Mișcarea cooperatistă în România 2011 – dimensiuni, performanțe, tendințe, provocări
- Accesul la finanțare în România 2010 - Casele de ajutor reciproc și cooperativele de credit – dimensiuni, performanțe, tendințe, provocări
- Asociații mutuale de ajutor reciproc și societăți mutuale de asigurări. Studiu de caz: Casele de Ajutor Reciproc ale Pensionarilor

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

II. Cadru general

Conceptul de economie socială desemnează o **multitudine de inițiative** care au în comun următoarele caracteristici:

- Sunt organizații private cu **misiune socială explicită** în sensul că urmăresc în mod primordial nu maximizarea veniturilor, ci mai degrabă satisfacerea nevoilor membrilor sau unor comunități mai largi
- Sunt supuse constrângerii de **non-distribuție totală sau parțială a profiturilor** sau excedentelor între membri sau administratori, iar, în cazul în care distribuția are loc, aceasta nu este proporțională cu aportul la capital ci cu activitățile sau tranzacțiile organizației
- Sunt supuse constrângerii de **non-distribuție totală a patrimoniului** între membri sau administratori în cazul lichidării – dizolvării organizației
- Sunt **organizații cu un pronunțat caracter democratic și participativ** în ceea ce privește conducerea, managementul și definirea sau redefinirea nevoilor sociale comune implicând membrii, beneficiarii, alți actori interesați în activitatea organizației.

În **Uniunea Europeană**, economia socială pe care o regăsim și sub diverse alte denumiri precum *economia solidară* și *al treilea sector* se bucură de o largă recunoaștere atât în statele membre cât și la nivelul instituțiilor europene. Economia socială reprezintă 10% din ansamblul întreprinderilor europene respectiv **2 milioane de întreprinderi** și **6% din totalul locurilor de muncă**, având un potențial ridicat de a genera și menține locuri de muncă stabile datorită specificului activităților lor acestea neputând fi delocalizate și a modelului economic pe care se bazează în care persoanele sunt mai importante decât capitalul. Această economie socială este parte a modelului social și de bunăstare european care include mecanismele necesare ca acest sector să genereze un nivel ridicat de servicii, inclusiv servicii sociale de interes general, produse și locuri de muncă.

În *Rezoluția Parlamentului European din 19 februarie 2009* referitoare la economia socială se afirmă că modelele economiei sociale trebuie valorificate pentru a atinge obiectivele comune ale politicilor UE în ce privește creșterea economică, ocuparea unui loc de muncă, formarea și serviciile destinate persoanelor. **În unele țări membre**, dezvoltarea – recursul la resursele economiei sociale fac parte din programele de criză sau programele de guvernare actuale - vezi Big Society în Marea Britanie.

În **România**, principalii actori care cumulează aceste elemente definitorii ale economiei sociale se regăsesc în câteva forme de organizații anume: cooperativele, asociațiile și fundațiile și casele de ajutor reciproc. Acestea constituie principalele componente instituționale ale economiei sociale, fiind uneori cunoscute și sub denumirea de organizații sau întreprinderi ale economiei sociale.

III. Economia socială în România 2011 - evaluare generală

În România, economia socială se află încă în faza unui nou început, evoluția sa din ultimii 20 de ani fiind marcată de perioada comunistă. Cu toate acestea, în 2011 o putem remarca deja ca un sector important al vieții economice și sociale din țara noastră.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

1. Economia socială - un important angajator cu o pondere de 3,3% din totalul salariatilor din România

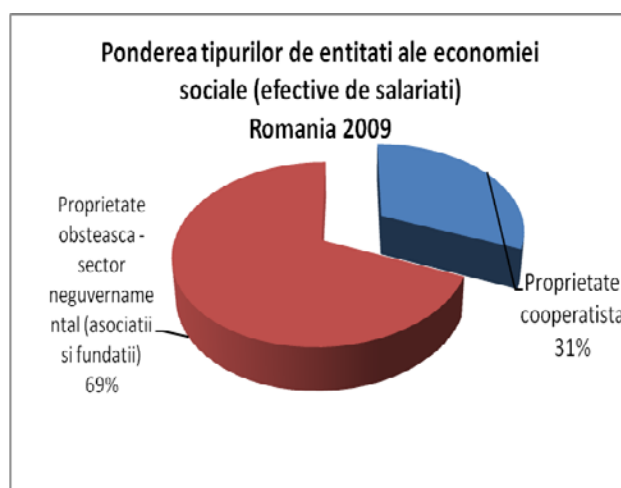
În anul 2009, economia socială furniza în România **159,847 locuri de muncă**. Contribuția economiei sociale la ocupare este semnificativă iar ponderea sa ca angajator crește de la 3% în 2007 la 3,3% în 2009 din numărul total al salariaților.

2. Sectorul neguvernamental, principalul actor al economiei sociale din România

Când ne referim la economia socială din România trebuie să avem în vedere realitatea a 67.000 de organizații, entități distincte înregistrate în perioada 1990 - 2009 cu o rată de activitate apropiată de cea a întreprinderilor de aproximativ 35%.

Asociațiile și fundațiile constituie cel mai reprezentativ segment al economiei sociale din România, atât din punct de vedere numeric (93% dintre organizațiile înregistrate în perioada 1990 - 2010, 89,7% din organizațiile active în anul 2009), cât și din punct de vedere al veniturilor, activelor imobilizate sau al personalului salariat.

În perioada 1990-2010, sectorul neguvernamental a avut o spectaculoasă dezvoltare, ajungând la peste 22.000 de organizații active și a proximativ 109.882 de angajați. Celelalte tipuri de organizații au avut o evoluție șovăitoare, unele înregistrând o stagnare sau chiar o involuție.

Grafic 1 - Ponderea tipurilor de entitati ale economiei sociale ca angajator

Sursa INS - Atlasul Economiei Sociale

Cooperativele pe de altă parte, cu o pondere de numai 3% ca număr de organizații dau încă un număr important din locurile de muncă din economia socială din România, ponderea acestor organizații în totalul locurilor de muncă din economia socială fiind de 31%.

Anul		2000	2005	2007	2009
Efective salariați	Total	4,646,287	4,790,431	5,162,967	4,879,480
	Cooperative	118,912	68,066	51,825	49,865
	Asociații și fundații	73,029	88,582	99,345	109,982
	<i>Total economia socială</i>	<i>191,941</i>	<i>156,648</i>	<i>151,170</i>	<i>159,847</i>
Pondere (%)	Cooperative	2.56	1.42	1.00	1.02
	Asociații și fundații	1.57	1.85	1.92	2.25
	<i>Total economia socială</i>	<i>4.13</i>	<i>3.27</i>	<i>2.93</i>	<i>3.28</i>

Tabel 1 - Efective salariați și ponderea pe tipuri de entități ale economiei sociale

Sursa INS - Atlasul Economiei Sociale și Raportul Mișcarea Cooperatistă

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

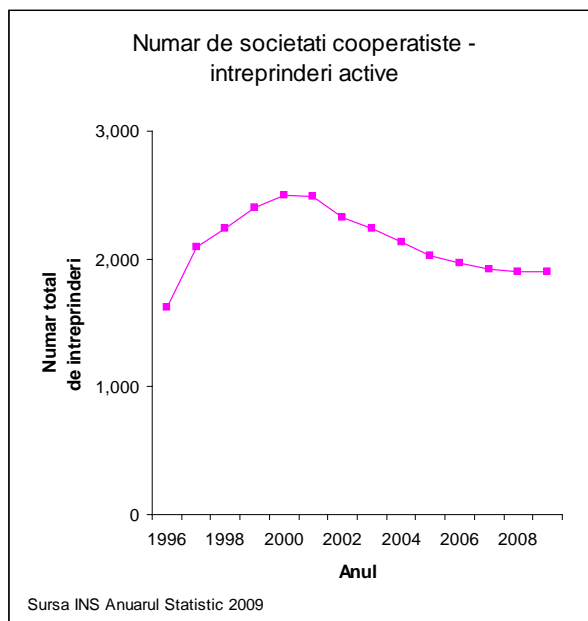
Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

3. Dinamica economiei sociale pozitivă prin contribuția sectorului neguvernamental în condițiile unui declin accentuat al cooperativelor

Numărul organizațiilor economiei sociale crește an de an mai ales prin înregistrarea unui număr mare de asociații și fundații. Peste 90% dintre entitățile economiei sociale care aparțin lumii asociative, sectorului neguvernamental s-au creat după 1990, în timp ce cooperativele sunt, în cele mai multe cazuri moștenitoarele unor patrimonii semnificative acumulate înainte de 1990. De aceea putem constata dinamica și prospețimea sectorului neguvernamental, un sector încă tânăr, adevărat incubator al inovației sociale în România.

Numărul de locuri de muncă din economia socială are o evoluție bună în ultimii doi ani după o scădere semnificativă cauzată de scăderea numărului de locuri de muncă din cooperative cu 58,9% în perioada 2000-2009 adică de la 118.912 în 2000 la **49.865 in 2009** (vezi Tabelul 1). Cooperativele se găsesc într-un declin accentuat atât ca angajator, cât și ca și catalist al participării membrilor la activitatea cooperatistă.

Numărul membrilor operatori a scăzut în România dramatic și oarecum artificial - cel puțin în domeniul cooperăției de consum de la peste 1,3 milioane de membri-prorietari operatori la **sub 30.000**.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2007	2009
Nr. membri Coop Mestesugareasca	89,705	78,537	71,500	66,338	58,497			
Nr. membri Coop Consum	1,354,269					35,029	30,883	27,823

Tabel 2: Cooperăția - Evoluția numărului de membri și a personalului

Concluzie

Este timpul să realizăm că, așa după cum spune Joseph Stiglitz, laureat al premiului Nobel pentru economie, *“ne-am concentrat prea mult timp pe un model particular de întreprindere, și anume cea care maximizează profitul. Trebuie găsit un echilibru între sectorul privat capitalist, sectorul public și celelalte instituții, inclusiv non-profit, cooperative, etc. Țările de succes sunt cele care au găsit acest echilibru. O societate mai justă, care asigură o mai bună distribuție a veniturilor are o creștere sustenabilă. Inegalitatea excesivă poate genera probleme macro-economice. Este foarte important să identificăm contribuția pe care aceste forme alternative de organizare o aduc societăților noastre, nu numai în termeni de PIB, dar și de contribuție la satisfacție.”*

Recenta criză economică ne-a demonstrat că modelul economic actual nu funcționează, nu numai în România, ci nicăieri în lume și că avem nevoie de alte modele, inclusiv de reîntoarcerea la unele modele istorice care și-au dovedit viabilitatea, cum ar fi cooperativele și asociațiile de ajutor reciproc.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

IV. Cadrul de politici publice pentru existența și funcționarea organizațiilor economiei sociale în România - Agenda economiei sociale 2014-2020

Dezvoltarea spectaculoasă a economiei sociale și, mai nou, a întreprinderilor sociale în Europa și în lume a avut loc într-un cadru general favorabil acestor organizații, în care **donățiile** și **voluntariatul**, resurse principale pentru existența și dezvoltarea acestui sector și **modelele cooperatiste și democratice de întreprinderi** sunt încurajate prin măsuri fiscale și alte politici publice. În plus și poate nu întâmplător, în ultimii ani se înregistrează de asemenea în diverse state membre UE dar și pe alte continente o tendință de reglementare a unei categorii aparte de întreprindere și anume întreprinderea socială. Există numeroase abordări în legiferarea unui cadru pentru economia socială în Europa care țin de contextul specific din fiecare țară.

În România, odată cu lansarea POSDRU 2007 -2013 finanțat din Fondul Social European cu un Domeniu Major de Intervenție DMI 6.1 dedicat Economiei Sociale, acest domeniu a luat un avant substanțial și în România. Date fiind resursele publice importante acordate acestui domeniu, deocamdată numai prin acest program, s-a făcut simțită nevoia unei reglementari speciale a domeniului și în România.

Pentru dezvoltarea economiei sociale pot fi utilizate diverse instrumente și măsuri de politică publică. Este necesar să analizăm în acest moment trei tipuri de măsuri de sprijin existente în statele membre UE care pot constitui sursă de inspirație pentru reglementarea acestui domeniu în România:

1. **Cadru favorabil dezvoltării organizațiilor economiei sociale** (cooperative, asociații și fundații) chiar în actele normative care reglementează înființarea și funcționarea lor
2. **Măsuri care favorizează integrarea optimă a întreprinderilor de economie socială în sistemul economic și de bunăstare** prevăzute în actele normative care reglementează activitatea întreprinderilor în general (de ex. Codul Fiscal, legea achizițiilor publice, etc) sau anumite domenii de activitate, precum serviciile sociale și de ocupare - inserția în muncă a persoanelor cu dizabilități sau, mai general a grupurilor defavorizate de exemplu cum ar fi sub-contractarea, procedurile de externalizare
3. **Măsurile speciale prevăzute de reglementările dedicate economiei sociale sau unor noi tipuri de întreprinderi sociale (întreprinderi de inserție, cooperative sociale, etc).** Unele dintre acestea reglementează și rolul acestor întreprinderi în domeniile de politică publică respectivă ca furnizori de servicii, respectiv ca angajatori sau actori de reinserție pe piața muncii a unor categorii defavorizate.

Astfel de măsuri pot fi adoptate și în România ca amendamente la legile specifice la care se face referire și printr-o lege cadru a economiei sociale a cărei necesitate a devenit din ce în ce mai presantă. Această lege va trebui de asemenea să ofere un cadru propice ocupării în general și incluziunii sociale active a persoanelor marginalizate social.

În România, autoritățile au în vedere deocamdată măsuri din cea de-a treia categorie și, oarecum prin intermediul Programului Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane din cea de-a doua categorie.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

Agenda pentru dezvoltarea economiei sociale în România 2014-2020

Pentru perioada 2014-2020, propunem următoarea agendă pentru dezvoltarea economiei sociale în România:

- **Dezvoltarea în continuare a sectorului asociativ prin ridicarea barierelor de înregistrare și de derulare a activităților economice existente în prezent și măsuri fiscale și financiare adecvate.**
- **Stoparea declinului cooperăției și relansarea acesteia în domenii critice pentru dezvoltarea durabilă a României cum ar fi agricultură, forestier, dezvoltare rurală - consum și utilități în mediul rural prin măsuri fiscale și financiare adecvate.**
- **Recunoașterea potențialului economic și social al entităților economiei sociale și de parte integrantă a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, prin includerea lor în toate programele de sprijin pentru întreprinderi mici și mijlocii.**
- **Reforma politicilor de ocupare pentru a trece de la asistare la incluziune activă prin integrarea eficientă a mecanismelor economiei sociale în aceste politici (ex. întreprinderile sociale de inserție, cooperative ale grupurilor dezavantajate sau multi-stakeholder - cu implicarea directă a autorităților).**
- **Adoptarea unui cadru legal favorabil dezvoltării economiei sociale în România (vezi proiectul de lege elaborat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale).**

V. Proiectele de lege care vizează economia socială și antreprenoriatul social în Romania - poziția FDSC

În acest moment în Romania se dezbat două proiecte de lege aflate în diverse stadii ale procesului legislativ care sunt reflecții ale celor două mari abordări existente la ora actuală în lume, cea americană și cea europeană. Este vorba despre *Proiectul Legii cadru privind economia socială al Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale* și *Proiectul Legii Antreprenorului Social (L204/2011)*, inițiat de parlamentarul PSD Iulian Iancu.

1.1 Proiectul Legii cadru privind economia socială al Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale

Ministerul Muncii prin consultanții săi BBI a inițiat un grup de lucru pentru a elabora un proiect de lege și o strategie pentru dezvoltarea economiei sociale. S-a reușit organizarea unui dialog structurat pe această temă, legea reprezentând în acest moment o bună bază de pornire. Ministerul a revizuit primul proiect după consultările cu actorii economiei sociale, această a doua variantă răspunzând majorității criticilor importante din prima etapă.

FDSC propune adoptarea de către Minister, Guvern și Parlament a acestui proiect de lege cu amendamentele prevazute in Anexa 1.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

1.2 Proiectul Legii Antreprenorului Social (L204/2011) inițiat de parlamentarul PSD Iulian Iancu

Proiectul în care este reglementat conceptul de antreprenor social, adoptat pe 16 Mai 2011 de către Senatul României, a stârnit protestele sectorului neguvernamental. Legea, în forma dată de inițiator, cât și în forma adoptată de către Senat **este în contradicție cu toate principiile europene în domeniul economiei sociale și poate aduce grave deservicii beneficiarilor finali ai economiei sociale, persoanele defavorizate.** Legea a fost votată de Senat în pofida avizelor negative ale Comisiilor Permanente și ale Consiliului Legislativ.

Printre aspectele contestate de către FDSC în această lege, menționăm următoarele:

1. Inițiativa pornește, conform Expunerii de motive, de la premiza falsă că actorii economiei sociale nu există în România și că este nevoie de înființarea lor prin această lege.

2. Articolul 3 din lege include în definiția antreprenorului social statul și corporațiile multinaționale/naționale și recunoaște numai actorii economiei sociale (asociații, fundații, cooperative, etc) care au în obiect de activitate acțiuni de antreprenoriat social sau doresc să se implice în acestea în calitate de parteneri ai statului sau companiilor. Această definiție este în totală contradicție cu recomandările din *Rezoluția Parlamentului European din 19 februarie 2009 referitoare la economia socială (2008/2250(INI))* care precizează:

- *economia socială s-a dezvoltat din anumite forme de organizare și/sau juridice ale întreprinderilor, cum ar fi cooperativele, societățile mutuale, asociațiile, întreprinderile și organizațiile sociale, fundațiile și alte forme existente în fiecare stat membru;*
- *reamintește că diversitatea formelor de întreprinderi este recunoscută în Tratatul CE, precum și prin adoptarea statutului societății cooperative europene.*

3. Inițiativa confundă antreprenoriatul social cu responsabilitatea socială a companiilor

Antreprenoriatul social și responsabilitatea socială corporatistă sunt două domenii distincte. Antreprenoriatul social presupune realizarea unor scopuri sociale prin activități economice, în timp ce responsabilitatea socială a companiilor face parte din strategia de promovare a afacerii acestora, companiile urmărind în principal scopul realizării profitului. A pune semnul de egalitate între ele dovedește ignorarea definițiilor și conceptelor celor mai elementare folosite în mediul de afaceri din lumea civilizată.

FDSC susține respingerea de către Camera Deputaților, cameră decizională a acestui proiect de lege și adoptarea proiectului propus de consultanții BBI.

VI. Alte măsuri de politică publică în favoarea dezvoltării economiei sociale

1. Procedurile de înregistrare a entitatilor economiei sociale - asociații și fundații

În România, primii 15 ani de după schimbarea de regim din 1989 au fost caracterizați de un avânt al societății civile - înregistrarea de mii de noi organizații neguvernamentale în anii '90 reluată în perioada de după adoptarea ordonanței 26-2000 care a simplificat procedurile de înregistrare mai ales pentru asociații. Această perioadă a fost caracterizată în același timp de un declin lent al mișcării cooperatiste. Numărul de organizații

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

din mediul rural este mult mai mic decât cel din mediul urban, 87% dintre organizații fiind active în mediul urban.

Una dintre cauzele acestei stări de fapt este dificultatea procesului de înregistrare a unui ONG. Înregistrarea unei organizații neguvernamentale presupune existența unui notar sau avocat, corespondență cu Ministerul Justiției – Registrul Național O.N.G., drumuri până la judecătorie. Funcționarea unei organizații presupune existența unui contabil și a altor resurse umane cu calificări diverse. Numărul acestora este mai mic în mediul rural.

FDSC a constatat numeroase obstacole în procesul de constituire al unei asociații sau fundații:

- *Menținerea unei proceduri judiciare pentru dobândirea personalității juridice* – deși existența unor termene maxime prevăzute de lege în care judecătorul trebuie să analizeze și să se pronunțe permite o evaluare din punct de vedere al duratei pentru întregul proces, o procedură judiciară va fi întotdeauna mai lungă și mai complexă decât una administrativă; mai mult, accesul la o procedură judiciară este diminuat în cazul cetățenilor din zonele rurale datorită costurilor pe care le implică și distanțelor pe care trebuie să le parcurgă pentru a ajunge la sediul unui notar public sau a unei instanțe de judecată.
- *Obligativitatea obținerii cazierului fiscal pentru fiecare din membrii fondatori* – rațiunea unei asemenea cerințe rămâne neclară, dat fiind faptul că o organizație neguvernamentală are propriile sale organe de conducere și administrare, orice cetățean are dreptul să se asocieze potrivit art. 37 din Constituția României, iar restrângerea exercițiului unui drept civil poate opera numai în măsura în care este introdusă explicit ca pedeapsă complementară în stabilirea sancțiunii principale asociate unei infracțiuni; nu în ultimul rând, datorită procedurii de obținere care impune prezența persoanei solicitante la Direcția Generală a Finanțelor Publice la nivel de județ, spre deosebire de situația înființării unei societăți comerciale când un asemenea cazier se transmite electronic direct către Oficiul Național al Registrului Comerțului, există o barieră reală atât în general pentru încurajarea asociativității și creșterii implicării civice, cât și în special pentru persoanele din zona rurală sau cele care nu își mai au reședința în același loc cu domiciliul.
- *Obligativitatea de a întocmi documentele constitutive în formă autentică* – pe lângă costurile financiare legate de taxele notariale, o atare obligație instituită alături de parcurgerea unei proceduri judiciare pare că aduce un exces de solemnitate și control al legalității pentru un demers care, prin natura lui de act civic, inițiabil de către orice cetățean, ar trebui să fie simplu de dus la îndeplinire de către orice persoană interesată.

Pentru facilitarea actului civic, de solidaritate sau filantropie de creare a unei asociații, respectiv fundații și pentru dezvoltarea acestui domeniu cheie al economiei sociale și solidare, **solicităm modificarea OG 26-2000 în sensul simplificării procedurii de înregistrare astfel încât aceasta să fie un act simplu de dus la îndeplinire de către orice persoană interesată. Procedura de înregistrare trebuie să fie simplă, să presupună costuri suplimentare minime pe lângă patrimoniul inițial și să fie accesibilă atât persoanelor din zonele rurale, cât și persoanelor defavorizate sau excluse social.** Mai precis:

- *Introducerea unei proceduri administrative pentru dobândirea personalității juridice în locul actualei proceduri judiciare*
- *Renunțarea la obligativitatea obținerii cazierului fiscal pentru fiecare din membrii fondatori*
- *Obținerea dovezii disponibilității denumirii și a rezervării acesteia în vederea înființării unei asociații sau fundații să se poată face online*
- *Întocmirea documentelor constitutive și modificarea acestora să nu mai fie făcută în formă autentică ci sub semnatura privată pentru asociații*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

- *Reducerea patrimoniului minim inițial necesar pentru constituirea unei asociații.*

2. Regimul fiscal al donatiilor catre entitati ale economiei sociale

În România încă nu avem o reglementare favorabilă a donațiilor din partea persoanelor fizice pentru organizațiile economiei sociale (mai ales ONG) care nu au în România niciun beneficiu fiscal spre deosebire de majoritatea țărilor UE. Conform *Codului fiscal, Titlul III Impozitul pe venit Art. 49. al(7)* nu sunt cheltuieli deductibile: lit e) donatii de orice fel. În România pot fi deduse numai cheltuielile de sponsorizare sau mecenat ale persoanelor care realizează venituri din activități independente.

În majoritatea țărilor europene donațiile către ONG pot fi deduse în anumite limite din venitul impozabil¹: de 2% în Italia eligibile fiind numai ONLUS (Organizzazione Non Lucrativa di Utilita' Sociale) și nelimitat pentru universități, 6% în Polonia, 10% în Austria, Belgia, Olanda, 20% în Franța și Germania, 5 până la 65% în Bulgaria sau chiar fără limită în Cipru. Numai în țări ca Suedia, România și Ungaria acest lucru nu este încă posibil.

Solicităm modificarea Codului Fiscal pentru a stimula crearea și finanțarea unor fundații private în România care să sprijine cu resurse financiare private cauze sociale, științifice, culturale de interes național.

3. Caracterul antreprenorial sau economic al organizațiilor economiei sociale

Una din caracteristicile avute în vedere pentru a identifica o organizație din spectrul economiei sociale ca întreprindere socială este desfășurarea de către organizația respectivă a unei activități economice susținute, ceea ce poate presupune chiar înregistrarea acesteia în Registrul Comerțului. Din discuțiile avute cu specialiști europeni și din literatura de specialitate nu a reieșit o definiție strictă a activității economice derulate de o întreprindere socială, criteriile avute în vedere de diversele abordări fiind diferite aici, de la existența unor salariați/persoane angajate (ceea ce ar exclude organizațiile care își desfășoară activitatea exclusiv pe bază de voluntariat), până la existența și a altor venituri decât cele de tip caritabil – donații, deci și vânzarea de produse și servicii.

Ponderea în Romania a veniturilor ONG din activitățile economice variază în perioada 2006-2008 între 16-18%, fiind mică în comparație cu media din țările Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) de 53,4%.

Abordarea criteriului activității economice sau a înregistrării ca și comercianți pune o serie de probleme dată fiind definirea acestora în legislația din România. Codul Fiscal include în categoria comercianților, contribuabili - persoane juridice: cooperativele meșteșugărești, cooperativele de consum, cooperativele de credit sau orice alte entități - persoane juridice care fac fapte de comerț, astfel cum sunt definite de Codul comercial. (4) În categoria unităților economice ale persoanelor juridice de drept public, ale organizațiilor politice, sindicale, profesionale, patronale și cooperatiste, instituțiilor publice, asociațiilor, fundațiilor, federațiilor, cultelor religioase și altora asemenea se cuprind numai acele unități aparținând acestor persoane juridice care desfășoară activități în oricare dintre domeniile prevăzute la alin. (3). (*Norme metodologice: Art.248 12. 3*)

¹ COMPARATIVE CHARTS OF FOUNDATION LAWS (2009), European Foundation Centre

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

OG 26 /2000 pe de altă parte permite asociațiilor și fundațiilor să desfășoare activități economice. (Art. 48. - Asociațiile, fundațiile și federațiile pot desfășura orice alte activități economice directe) „dacă acestea au caracter accesoriu și sunt în strânsă legătură cu scopul principal al persoanei juridice”. Conform legii proprii, veniturile caselor de ajutor reciproc ale pensionarilor realizate din prestarea de servicii nu sunt venituri economice².

Codul Fiscal clasifică veniturile ca și economice (cu scop lucrativ) sau fără scop lucrativ după criterii discutabile. Astfel, în 2010, Codul Fiscal dă dreptul fundațiilor care sunt instituții de învățământ privat să înregistreze taxele de școlarizare în categoria veniturilor obținute din activități fără scop patrimonial, deși ele sunt venituri realizate din activități economice, atâta timp cât sunt taxa pentru serviciile de educație prestate și nu donații sau contribuții benevole. Rezultă că existența unor venituri clasificate fiscal ca venituri economice (cu scop lucrativ) nu poate fi utilizată ca și criteriu de identificare a caracterului antreprenorial al unei organizații din economia socială.

Solicităm **modificarea OG 26 în sensul eliminării caracterului accesoriu al activităților economice raportat la scopul organizației. Organizațiile deși au un scop social declarat pot derula activități economice în diverse domenii (ex. realizare de felicitări, operațiuni de artă, activități de tipografie, servicii pentru membri, acordare de împrumuturi etc) pentru realizarea scopului social propus.**

4. Regimul fiscal al veniturilor economice ale organizațiilor economiei sociale

Conform Codului Fiscal (3) *Organizațiile nonprofit, organizațiile sindicale și organizațiile patronale sunt scutite de la plata impozitului pe profit și pentru veniturile din activități economice realizate până la nivelul echivalentului în lei a 15.000 euro, într-un an fiscal, dar nu mai mult de 10% din veniturile totale scutite de la plata impozitului pe profit, prevăzută la alin. (2). Organizațiile prevăzute în prezentul alineat datorează impozit pe profit pentru partea din profitul impozabil ce corespunde veniturilor, altele decât cele prevăzute la alin. (2) sau în prezentul alineat, impozit calculat prin aplicarea cotei prevăzute la [art. 17](#) alin. (1) sau [art. 18](#), după caz.*³

Deși în general întreprinderile sociale realizează profituri mici, acestea sunt necesare derulării în continuare a activităților lor cu scop social. **Se impune un regim fiscal mai avantajos, probabil ridicarea plafonului până la care profiturile nu sunt impozitate, de la 15.000 Euro la limita maxim admisă prin ajutorul de stat de minimis și eliminarea condiționalității de raportare (10%) la totalul veniturilor nonprofit.**

O prevedere similară ar trebui să existe și pentru cooperative.

CONTACT:

Documentul este lansat în dezbatere publică în cadrul Conferinței Conferința Națională a Economiei Sociale din România 2011 *O noua economie, o economie pentru toți*, din 9 Septembrie 2011 și a dezbaterilor regionale din cadrul ONGFest Târgul Economiei Sociale.

Vă rugăm transmiteți comentariile dvs. la: ancuta.vamesu@fdsc.ro și adrian.secal@fdsc.ro.

² Legea 540 din 27 septembrie 2002 (Legea 540/2002) privind casele de ajutor reciproc ale pensionarilor

³ Codul fiscal TITLUL II Impozitul pe profit CAP. 1 Dispoziții generale ART. 15 Scutiri

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

Anexa 1 - Amendamente propuse de FDSC la *Legea cadru privind economia socială*, proiect elaborat de BBI și Ministerul Muncii

Articol referință din Legea cadru	Propunere modificare / Comentarii
Art. 2 – În sensul prezentei legi, termenii de mai jos au următoarele semnificații:	<p>Se propune includerea în lista și a unei definiții pentru grupurile vulnerabile sau cel puțin o referință la reglementarea legală unde sunt definite grupurile vulnerabile.</p> <p>Există preluări diferite în diverse documente strategice a categoriilor de grupuri vulnerabile. Pentru specificitate și coerență este recomandată includerea acestei definiții.</p> <p>Recomandăm adoptarea definiției “<i>lucrătorului defavorizat</i>” din <i>Regulamentul CE nr. 2204/2002 de aplicare a articolelor 87 și 88 din Tratatul CE în raport cu ajutoarele de stat pentru ocuparea forței de muncă</i></p>
a) <i>contractul de inserție</i> – contractul semnat între angajator și persoana aparținând unuia sau mai multor grupuri vulnerabile, așa cum sunt acestea definite în actele normative aplicabile, încheiat în forma prevăzută în Anexa 1 la prezenta lege;	Rolul/scopul acestui contract ar trebui precizat în formularea definiției
b) <i>marca socială</i> ⁴ – formă de certificare a întreprinderilor de economie socială care urmăresc în mod prioritar interesul general sau interese ale unor grupuri vulnerabile, în scopul recunoașterii, promovării și sprijinirii contribuției directe a acestora la realizarea interesului general sau la îmbunătățirea situației grupurilor vulnerabile vizate;	<p>Ulterior acestui articol, în textul legii nu mai apare vreo referire la marca socială. Cine “acordă” această marcă, cine stabilește criteriile, care este organismul de reglementare?</p> <p>În lipsa unor referiri suplimentare, definiția nu -și are rostul în lege.</p> <p>Se propune eliminarea paragrafului.</p>
Capitolul II Întreprinderile de economie socială	
Art. 8 – (1) Sunt întreprinderi de economie socială:	<p>Se susține necesitatea includerii în lista a:</p> <p>b) cooperativele agricole care sunt înființate și funcționează în baza Legii nr. 566, cu modificările și completările ulterioare</p> <p>c) cooperativele de gradul 2</p>

⁴ De confirmat după primii 2 ani de la acordare și de verificat, ulterior, din 3 în 3 ani

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

Articol referință din Legea cadru	Propunere modificare / Comentarii
	d) uniunile și federațiile
(3) Se definește <i>întreprinderea de inserție socială</i> ca fiind persoana juridică de drept privat organizată într-una din formele menționate la art. 8 (1), ale cărei activități cu caracter social și economic includ activități care vizează inserția socio-profesională a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile.	<p>Trebuie să fie reflectată legătura între unitățile protejate și întreprinderea de inserție.</p> <p>Sustinem faptul ca unitatile protejate trebuie sa fie considerate de drept intreprindere de insertie sociala.</p>
CAPITOLUL III Centrul Național de Resurse pentru Economie Socială și centrele regionale de resurse	<p>Se susține necesitatea eliminării acestui Capitol, si implicit renuntarea la această structură.</p> <p>Comentarii în acest sens au fost inaintate la toate dezbaterile cu organizatiile economiei sociale.</p>
CAPITOLUL IV Mecanisme de sprijinire și încurajare a dezvoltării economiei sociale	
Art. 11 – În cazul angajării persoanei cu dizabilități în cadrul unei întreprinderi de economie socială, perioada de subvenționare prevăzută la art. 80 alin. 2 din Legea nr. 76 din 2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă ⁵ este egală cu întreaga perioadă a angajării.	<p>Se recomandă reconsiderarea acestui paragraf:</p> <p>Formularea face referire la “angajarea persoanei cu dizabilitati”, in timp ce nota de subsol aferenta face referire la o facilitate acordata doar pentru “absolventi din randul persoanelor cu handicap”. Nu ne este clar daca se extinde in acest moment aceasta facilitate pt angajarea oricarei persoane cu dizabilitati sau ramane restrictionat la absolventi.</p>
Art. 13 – Întreprinderile de inserție socială care reinvestesc integral profitul obținut în activități de restructurare, achiziție de echipamente tehnologice (mașini, utilaje și instalații de lucru) necesare dezvoltării activității economice și/sau amenajarea și/sau crearea locurilor de muncă pentru persoanele care aparțin grupurilor vulnerabile beneficiază de scutire de la plata impozitului pe profit.	<p>Art 19 include o prevedere mai larga/cuprinzatoare, prin care implicit se acopera si art. 13.</p> <p>Recomandam comasarea celor 2 articole.</p>
Art. 17 – Persoanele juridice care achiziționează bunuri și/sau servicii produse/prestate de întreprinderile de economie socială:	<p>Se recomandă reformularea.</p> <p>Potrivit textului actual se exclud: PFA-urile, întreprinderile individuale, asociatiile familiale,</p>

⁵ Angajatorii care încadrează în muncă pe durată nedeterminată absolvenți din rândul persoanelor cu handicap primesc, pe o perioadă de 18 luni, pentru fiecare absolvent, o sumă lunară reprezentând 1,5 salarii minime brute pe țară în vigoare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

Articol referință din Legea cadru	Propunere modificare / Comentarii
	profesiile liberale care nu au personalitate juridica, dar platesc impozit pe venit, au dreptul la cheltuieli deductibile, au dreptul sa faca sponsorizari si donatii, etc. De ce nu pot beneficia si ei de aceasta deducere?
Varianta a) pot deduce din baza de calcul a impozitului pe profit costurile respectivelor bunuri sau servicii.	
sau	
Varianta b) au dreptul de a beneficia de o deducere suplimentară a bazei de calcul al impozitului pe profit, cu 20% din prețul bunurilor sau serviciilor achiziționate de la o întreprindere de economie socială. Deducerea se aplică la fiecare calculare a impozitului și nu se reportează.	
Art. 18 – Întreprinderile de inșar socială beneficiaza de facilități fiscale și consiliere la constituire și/sau dezvoltarea afacerii prin reduceri/scutiri de taxe de autorizare/funcționare, obținere certificare, consiliere/pregătire pentru afaceri prin aut autorități locale/centrale cu responsabilități în promovarea de pditici active de ocupare.	În acest articol se face referire la implicarea autorităților locale. În documentul de strategie propus, în secțiunea de actori relevanți în domeniu, nu se regăsește referința concretă la aceste structuri. Recomandăm completarea documentului strategic.
Art. 19 – Întreprinderile de inșar socială beneficiaza de reducerea/scutirea de plata de impozit pe profit/dividende pentru sumele care se reinvestesc/folosesc în activități de dezvoltare a economiei sociale sau pentru promovarea de activități de sprijinire a incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile.	Art 19 include o prevedere mai larga/cuprinzatoare, prin care implicit se acopera si art. 13. Recomandăm comasarea celor 2 articole.
CAPITOLUL V Finanțarea economiei sociale	Acest capitol ar trebui completat cu referin concrete la alocarea de resurse din buget național/local pentru subcontractare în domeniul economiei sociale.
Art. 23 – Întreprinderile de economie socială pot fi finanțate din surse publice și/sau private, nationale sau internationale, conform normelor juridice aplicabile.	
Art. 24 – Bugetul național se completează cu o nouă linie bugetară specifică economiei sociale, în temeiul	Articolul necesită a fi explicat:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

Articol referință din Legea cadru	Propunere modificare / Comentarii
<p>căroră întreprinderile de economie socială pot primi subvenții pentru desfășurarea activităților care implică în mod direct persoanele aparținând grupurilor vulnerabile.</p>	<p>In ceea ce privește acordarea de subvenții, aici sunt incluse sumele provenite din facilitățile menționate mai sus? Sau ne referim la o alta categorie de "finanțare"? Pe baza a ce se acorda aceste subvenții?</p>
<p>CAPITOLUL VI Registrul întreprinderilor de economie socială</p>	<p>Se propune includerea unui articol nou: <i>Întreprinderile de economie socială se vor înregistra într-unul din registrele existente la Ministerul Justiției respectiv Registrul Asociațiilor și Fundațiilor, Registrul Comerțului pentru cooperative, Registrul BNR referitor la cooperativele de credit și IFN conform prevederilor din legile de constituire și funcționare în baza cărora se înființează. Registrul întreprinderilor de economie socială se constituie și este actualizat permanent pe baza registrelor existente la Ministerul Justiției respectiv Registrului Asociațiilor și Fundațiilor, Registrul Comerțului pentru cooperative, respectiv Registrul BNR.</i></p>
<p>(2) Registrul întreprinderilor de economie socială este elaborat și actualizat continuu de CNRES în colaborare cu ministerele de resort, cu scopul recunoașterii instituționale a domeniului economiei sociale și al asigurării informațiilor necesare corecte și complete cu privire la situația și evoluția domeniului la nivel național.</p>	<p>Responsabilitatea elaborării și actualizării revine MMPS, în contextul în care nu sus ținem crearea CNRES.</p>
<p>CAPITOLUL VII Consiliul pentru Promovarea Economiei Sociale</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rolul acestui Consiliu ar trebui mai clar formulat. "Consultarea" acestui consiliu devine obligatorie în cazul oricarei reglementari puse în discuție de autoritățile centrale în domeniul economiei sociale, sau este doar un nou consiliu care da frumos pe hartie, dar a cărui influență/implicare este nesusținută? 2. Cine are rolul de coordonare a acestui Consiliu – Guvern, SGG, Prim Ministru sau pur și simplu MMPS. 3. Dacă nu are personalitate juridică (ca organ interministerial) va beneficia de alocări financiare? De la cine/cum? Ne punem această problemă întrucât la atribuții apare și "elaborează studii.", activitate ce presupune resurse financiare a căror sursă ar trebui clarificată.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

Articol referință din Legea cadru	Propunere modificare / Comentarii
<p>Art. 29 – CPES este format din câte un reprezentant al Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Ministerului Finanțelor Publice, Ministerului Economiei și Comerțului, Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Camerei de Comerț și Industrie a României, Băncii Naționale a României, Ministerului Justiției, 1 reprezentant al CNRES și 8 reprezentanți ai întreprinderilor de economie socială.</p>	<p>Se propune reformularea acestui articol:</p> <p><i>CPES este format din câte un reprezentant al Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Ministerului Finanțelor Publice, Ministerului Economiei și Comerțului, Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Mediului, Băncii Naționale a României, Ministerului Justiției, 1 reprezentant al CNRES și 8 reprezentanți ai întreprinderilor de economie socială desemnați din sectoarele cele mai importante ale economiei sociale ca pondere economică, ca angajatori, contribuție și reprezentativitate socială și număr de membri după cum urmează: 1 reprezentant al cooperativelor, 1 reprezentant al caselor de ajutor reciproc ale salariaților, 1 reprezentant al caselor de ajutor reciproc ale pensionarilor, 1 reprezentant al asociațiilor - cooperativelor de producători agricoli, 1 reprezentant al asociațiilor proprietarilor de păduri, 1 reprezentant al întreprinderilor de economie socială furnizoare de servicii sociale, 1 reprezentant al întreprinderilor sociale de inserție, 1 reprezentant al sectorului asociativ (asociații și fundații).</i></p>
	<p>Se propune introducerea unui articol nou:</p> <p><i>Secretariatul CPES este asigurat de Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale</i></p>